

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē araṇyakāṇḍē

॥ *ṭṛtīyaḥ sargaḥ* ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ tṛtīyaḥ sargaḥ ॥

virādhaśrīrāmasaṁvādaḥ śrīrāmēṇa salakṣmaṇēna
virādhasyōpari praharaṇaṁ virādhasya tau dvāvapi bhrātarau
gṛhītvā vanāntarē gamanam

athōvāca punarvākyam
virādhaḥ pūrayan vanam |
pṛcchatō mama hi brūtaṁ
kau yuvāṁ kva gamiṣyathaḥ || 3.3.1 ||

tamuvāca tatō rāmō
rākṣasaṁ jvalitānanam |
pṛcchantam sumahātējā
ikṣvākukulamātmanaḥ || 3.3.2 ||

kṣatriyau vṛttasampannau
viddhi nau vanagōcarau |
tvāṁ tu vēditumicchāvaḥ
kastvaṁ carasi daṇḍakān || 3.3.3 ||

tamuvāca virādhasu
rāmaṁ satyaparākramam |

hanta vakṣyāmi tē rājan
 nibōdha mama rāghava || 3.3.4 ||

putraḥ kila javasyāhaṃ
 mātā mama śatahradā |
 virādha iti māmāhuḥ
 pṛthivyāṃ sarvarākṣasāḥ || 3.3.5 ||

tapasā cābhisamprāptā
 brahmaṇō hi prasādajā |
 śastrēṇāvadhyatā lōkē -
 'cchēdyābhēdyatvamēva ca || 3.3.6 ||

utsrjya pramadāmēnā -
 manapēkṣau yathāgatam |
 tvaramāṇau palāyēthāṃ
 na vāṃ jīvitamādadē || 3.3.7 ||

taṃ rāmaḥ pratyuvācēdaṃ
 kōpasamraktalōcanaḥ |
 rākṣasaṃ vikṛtākāraṃ
 virādhaṃ pāpacētasam || 3.3.8 ||

kṣudra dhik tvāṃ tu hīnārthaṃ
 mṛtyumanvēśasē dhruvam |
 raṇē prāpsyasi santiṣṭha
 na mē jīvan vimōkṣyasē || 3.3.9 ||

tataḥ sajyaṃ dhanuḥ kṛtvā
 rāmaḥ suniśitāñśarān |

suśīghramabhisandhāya

rākṣasaṃ nijaghāna ha || 3.3.10 ||

dhanuṣā jyāguṇavatā

sapta bāṇān mumōca ha |

rukmapuñkhān mahāvēgān

suparṇānilatulyagān || 3.3.11 ||

tē śarīraṃ virādhasya

bhittvā barhiṇavāsasaḥ |

nipētuḥ śōṇitādigdhā

dharanyāṃ pāvakōpamāḥ || 3.3.12 ||

sa viddhō nyasya vaidēhīṃ

sūlamudyamya rākṣasaḥ |

abhyadravat susaṅkruddha -

stadā rāmaṃ salakṣmaṇam || 3.3.13 ||

sa vinadya mahānādaṃ

sūlaṃ śakradhvajōpamam |

pragrhyāśōbhata tadā

vyāttānana ivāntakaḥ || 3.3.14 ||

atha tau bhrātarau dīptaṃ

śaravarṣaṃ vavarṣatuḥ |

virādhē rākṣasē tasmin

kālāntakayamōpamē || 3.3.15 ||

sa prahasya mahāraudraḥ

sthitvājṛmbhata rākṣasaḥ |

jṛmbhamāṇasya tē bāṇāḥ
kāyānniṣpēturāsugāḥ || 3.3.16 ||

sparsāt tu varadānēna
prāṇān samrōdhya rākṣasaḥ |
virādhaḥ sūlamudyamya
rāghavāvabhyadhāvata || 3.3.17 ||

tacchūlaṃ vajrasaṅkāśaṃ
gaganē jvalanōpamam |
dvābhyāṃ śarābhyāṃ cicchēda
rāmaḥ śastrabhṛtāṃ varaḥ || 3.3.18 ||

tad rāmaviśikhaiśchinnaṃ
sūlaṃ tasyāpatad bhuvi |
papātāsaninā chinnaṃ
mērōriva śilātaḥ || 3.3.19 ||

tau khaḍgau kṣipramudyamya
kṛṣṇasarpāvivōdyatau |
tūrṇamāpētastasya
tadā praharatāṃ balāt || 3.3.20 ||

sa vadhyamānaḥ subhṛśaṃ
bhujābhyāṃ pariḡṛhya tau |
aparakampyau naravyāghrau
raudraḥ prasthātumaicchata || 3.3.21 ||

tasyābhiprāyamājñāya
rāmō lakṣmaṇamabravīt |

vahatvayamaḥ tāvāt

pathānēna tu rākṣasaḥ || 3.3.22 ||

yathā cēcchati saumitrē

tathā vahatu rākṣasaḥ |

ayamēva hi naḥ panthā

yēna yāti niśācaraḥ || 3.3.23 ||

sa tu svabalavīryēṇa

samutkṣipya niśācaraḥ |

bālāviva skandhagatau

cakārātibalōddhataḥ || 3.3.24 ||

tāvārōpya tataḥ skandhaṃ

rāghavau rajanīcaraḥ |

virādhō vinadan ghōraṃ

jagāmābhimukhō vanam || 3.3.25 ||

vanaṃ mahāmēghanibhaṃ praviṣṭō

drumairmahadbhirvividhairupētam |

nānāvidhaiḥ pakṣikulairvicitraṃ

śivāyutaṃ vyālamṛgairvikīrṇam || 3.3.26 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

aranyakāṇḍē tṛtīyaḥ sargaḥ ||